

часом політичні лідери стали звертати увагу на формування свого іміджу, але лише деяким вдається створити його таким, щоб він завоював симпатії виборців. Та варто пам'ятати, що справжня робота іміджмейкерів повинна бути направлена на дійсну появу важливих якостей політика, а не на замилювання очей виборців.

Список використаних джерел:

1. Етика ділових відносин : навчальний посібник / [Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. та ін.] – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 309 с
2. Почепцов Г.Г. Имидж & выборы. Имидж политика, патриии, президента. Учебник / Г.Г. Поцепцов – Киев: АДЕФ-Украина, 1997.
3. Імідж політичного діяча і його складові [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу.: <http://jak.magey.com.ua/articles/imidzh-politichnogo-dijacha-i-jogo-skladovi.html>

Мельник Я.В.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України*

ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Тема практичної реалізації відповідальності влади перед народом була й залишається актуальною в українському суспільстві, про що свідчать події грудня 2013 – жовтня 2014 рр. Реалізація відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування (МС) перед територіальними громадами визначена законом «Про місцеве самоврядування в Україні» [1], яким встановлено коло суб'єктів, перед якими представницькі органи місцевого самоврядування (ПОМС) є відповідальними. Різниця між відповідальністю, яку несуть ПОМС перед державою, і відповідальністю, яка для них настає перед територіальними громадами, полягає в невідворотності першої, тоді як настання другої є необов'язковим, оскільки залежить від багатьох чинників, зокрема: настроїв у громаді, її активності, правової і політичної культури. Тобто тут скоріше йдеться не про правову, а про політичну їх відповідальність. З метою врегулювання реалізації цього виду відповідальності ПОМС перед територіальними громадами потребують перегляду та уточнення підстави її настання, санкції, механізм реалізації права територіальної громади притягувати ПОМС та їх окремих членів до відповідальності посадових осіб МС за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених законом та посадовою інструкцією, а також за порушення правил етичної поведінки посадові особи притягаються до дисциплінарної відповідальності.

Відповідно до ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 09.02.2017 № 2489 «підставою для притягнення службовця місцевого

самоврядування до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні службовцем місцевого самоврядування своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за який до нього може бути застосовано дисциплінарне стягнення» [2].

При обґрунтуванні політичної відповідальності, яку виборні органи МС несуть перед територіальними громадами, основною константою є кредит довіри на здійснення влади, яку отримують депутати місцевих рад від виборців, які формують територіальну громаду. Відповідальність органів МС перед територіальною громадою необхідно розглядати, по-перше, як покладений на них обов'язок відповідати за управління адміністративно-територіальною одиницею, по-друге, як добровільно і публічно взяті на себе зобов'язання втілювати в життя політичний курс, який забезпечував би якісний розвиток територіальних громад. За невиконання цих зобов'язань посадові особи МС повинні нести відповідальність. Підставами настання такої відповідальності є неефективне управління місцевими справами та відхилення у своїй діяльності від проголошеного на виборах політичного курсу.

Сьогодні в Україні визріли умови для повноцінного функціонування політичної відповідальності, тим більше, що держава наполегливо утверджує європейські цінності. Відбуваються докорінні зміни у свідомості громадян, зростає їх активність у розв'язанні проблем своєї життєдіяльності. Вони відчують себе реальною силою, здатною контролювати владу та впливати на неї [3, с. 383]. У свою чергу ті, хто реалізовує владу, почали сприймати народ, як суб'єкта реальної влади, перед якими вони несуть відповідальність за неефективне здійснення публічної влади.

Пункт 2 ч. 1 ст. 78 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлює підставу дострокового припинення повноважень ПОМС, коли «... рада не вирішує питань, віднесених до її відання» [1]. За доцільне буде встановити такі підстави для настання відповідальності ПОМС перед громадами: не забезпечення здійснення наданих законом повноважень; неефективне вирішення місцевих справ; розбіжність дій ПОМС з очікуваннями і вимогами громади; невідповідність діяльності представлених у раді політичних сил, які у ній становлять більшість, раніше заявленому політичному курсу.

Запропоновані підстави є суб'єктивними і відносними через те, що громадами не вироблені критерії оцінки ефективного управління, що, у свою чергу, робить застосування політичної відповідальності непрогнозованим та таким, що залежить від рівня правової культури населення, спроможності оцінювати діяльність представницького органу і т.д.

Органи та посадові особи МС є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами. Вони періодично інформують населення про виконання програм соціально-економічного розвитку, місцевого бюджету, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність. Територіальна громада в будь-який час може достроково припинити повноваження органів і посадових осіб МС, якщо вони не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень.

Отже, представницькі органи МС (ради), представляючи інтереси територіальної громади, є частиною політичної системи держави загалом. У процесі реалізації владних повноважень між громадою та радами виникають політичні відносини, стрижнем яких є принцип відповідальності. Тому відповідальність представницького органу МС перед територіальною громадою видається доцільним віднести саме до категорії «політична відповідальність влади».

Політична відповідальність представницьких органів МС настає при порушенні вимог, зобов'язань і норм статусу, реалізація та дотримання яких покладається територіальною громадою на представницькі органи та депутатів зокрема. І призначенням її є забезпечення упорядкування суспільних відносин у системі «представницький орган МС – територіальна громада» шляхом демонстрації нею недовіри.

Функціонування територіальної громади разом із радою як певної цілісності зумовлює системність відповідальності представницьких органів МС. Відповідальність постає тут як фундаментальний принцип діяльності системи. Така відповідальність покликана регулювати політичні відносини між радою та територіальною громадою і її специфічність виявляється в тому, що вона постає як принцип організації цих відносин, категорія свободи вибору, реакції на вимоги та очікування громади, форми контролю. Означені характеристики ілюструють великий потенціал застосування механізмів політичної відповідальності рад перед територіальною громадою оскільки мають слугувати дієвим механізмом забезпечення рівноваги у життєдіяльності системи «рада-громада».

Закономірно, що громада може притягнути до політичної відповідальності раду, діяльність якої не знайшла підтримки населення, шляхом дострокового припинення діяльності ради чи депутата. Так, за ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», повноваження ради можуть бути достроково припинені у випадках: якщо рада прийняла рішення з порушенням Конституції України, законів України, прав і свобод громадян, ігноруючи при цьому вимоги компетентних органів про приведення рішень у відповідність із законами; якщо сесії ради не проводяться без поважних причин у строки, встановлені законом, або рада не вирішує питань, віднесених до її відання. Повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті ради можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму [1].

Із запровадженням теперішньої системи виборів у регіонах зазнали суттєвих трансформацій стан комунікації із виборцями, порушилася система зворотного зв'язку депутатів із виборцями, інформування громади про діяльність депутатів політичної сили, за яку було віддано голоси, що крім комунікативних проблем зменшило рівень прозорості місцевих рад у процесі формування та реалізації місцевої політики. За таких умов зростає актуальність проблем ефективності політичної відповідальності ОМС перед громадою взагалі та персональної відповідальності депутатів місцевих рад перед виборцями зокрема. Механізми дострокового припинення повноважень ради та відкликання окремого депутата мають законодавче закріплення в українській практиці. Вони прописані у законах України «Про місцеве

самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про всеукраїнський та місцеві референдуми».

Отже, для України застосування механізмів притягнення до політичної відповідальності представницьких органів МС має широкі можливості з одного боку, та містить у собі загрози – з іншого. Без сумніву, даний механізм буде дієвим інструментом контролю територіальної громади за діяльністю ради, але за умови готовності населення до такої участі: громадської ініціативи, активності виборців, їх адекватного усвідомлення політики ради.

Зауважимо, що без формування цілісного механізму відповідальності народ не зможе стати реальним сувереном у своїй державі, а незадоволення політикою, яка проводиться владою, веде до розриву між владою та громадою. Таким чином, проблема політичної відповідальності ради та депутата є однією із пріоритетних і потребує подальшого вивчення, оскільки наявний лише циклічний контроль електорату під час виборів, а реалії засвідчують відсутність зворотного зв'язку між владою та громадою.

Список використаних джерел:

1. Закон про місцеве самоврядування в Україні : [наук.-практ. комент.] / В. Ф. Опришко та ін. – К. : Ін-т законодавства ВРУ, 1999. – 398 с., с. 352.
2. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (ВВР, 2017, № 2489).
3. Черленяк І. Формування інституту політичної відповідальності в умовах становлення політико-еволюційних циклів в Україні / І. Черленяк // 36. наук. пр. НАДУ – К. : Вид-во ПАДУ, 2006. – Вип. 2. – С. 167–183.

Скопенко Б.С.

студент;

Адамовська В.С.

кандидат економічних наук, доцент,

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ДЕМОКРАТІЯ В УМОВАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Змісти політичного режиму визначаються взаєминами між двома політичними субстанціями – владою і свободою. Саме обсяг повноважень влади, способи і методи її діяльності, ступінь свободи індивідів дозволяють належно оцінити характер існуючому в суспільстві політичного режиму.

Незважаючи на те, що у різні періоди політичної історії демократія розумілася по-різному, незаперечним залишається той факт, що вона як політична, так і правова цінність, стала невід'ємним елементом свідомості людства, проте воно так і не змогло сформувати ідеальну демократію для усіх і для кожного [1, с. 78].